

Kis-Benedek József

A 2012-es pozsonyi Globális Biztonság 2012 konferencia

A Szlovák Atlanti Bizottság nyolcadik alkalommal rendezte meg az idén a „Globális Biztonság” elnevezésű konferenciát, amit Közép-Európa legnagyobb biztonságpolitikai rendezvényeként tartanak nyilván. Az egyhetes rendezvényen negyven ország közel négyszáz képviselője vett részt, köztük államfők, miniszterek, államtitkárok, kutató intézetek munkatársai, nem kormányzati szervezetek, illetve a nemzetközi sajtó képviselői. Az összefoglaló jelleggel készült tanulmány a legfontosabb témakörökben elhangzott véleményeket összegzi. Ezek az alábbiak: a NATO Prágától Chicagóig, az európai gazdasági válság, a transzatlanti kapcsolatok, az arab változások és a Nyugat-Balkán helyzete.

A Magyar Hadtudományi Társaság (MHTT) képviseletében 2012. április 12–14. között Pozsonyban részt vettem a Szlovák Atlanti Bizottság¹ (Slovak Atlantic Commission – SAC) szervezésében megrendezett Globális Biztonság 2012 (Global Security – GLOBSEC) elnevezésű nemzetközi konferencián, amelyet nyolcadik alkalommal rendeztek meg.

A 40 ország mintegy 400 fő részvételével megtartott rendezvény Közép-Európa legnagyobb biztonságpolitikai összejövetelének számít. A tanácskozás rangját jelzi, hogy azon három államfő (szlovák, szlovén és horvát), több jelenlegi és volt miniszterelnök, 30 miniszter (főként külügy és védelmi), államtitkár, helyettes államtitkár, továbbá számos külföldön szolgáló és az eseményre hazarendelt szlovák, illetve Pozsonyban rezidáló külföldi nagykövet és szakdiplomata, külföldi atlanti társaságok, biztonságpolitikai kutatóintézetek, NGO-k képviselői, szakértők a NATO politikai és katonai vezető szervezeteitől és parancsnokságairól, (legmagasabb szint főtitkár helyettes) vett részt. Meghívták a partnerországok, a Pfp-tagok, a mediterrán országok képviselőit, valamint a vezető nemzetközi sajtó képviselőit is. A szponzorok között olyan cégek voltak, mint a Visegrádi Alapítvány, a szlovák külügy és

1 A SAC független, nem kormányzati szervezet. 1973 óta működik. Tevékenysége négy területre (szemináriumok, műhelyviták szervezése, ismeretek átadása a Nyugat-Balkán és az EU keleti partnerországok felé, kutatómunka a regionális külpolitika, biztonságpolitika, védelempolitika és energiapolitika területén) koncentrálódik. Külön figyelmet fordítanak a témák iránt érdeklődő fiatalok bevonására.

honvédelmi minisztérium, a cseh védelmi minisztérium, a BMW, a Microsoft, a Saab és számos hadiipari vállalat.

A fórumot *Robert Fico* miniszterelnök nyitotta meg, aki kiemelte Szlovákia NATO- és EU-elkötelezettségét, aláhúзва, hogy az új szlovák kormány valamennyi szövetségi elvet magáévá teszi, a NATO-t Szlovákia biztonsága zálogának, az EU-t pedig az ország gazdasági fejlődése támogatójának tekinti.

A konferencia során panel-szervezésben a következő témákat vitatták meg:

1. Prágától Chicagóig és azt követően.
2. Az európai gazdasági integráció: az Unió megmentése saját magától.
3. Európa jövője és a transzatlanti együttműködés.
4. A NATO válasza a pénzügyi válságra („okos védelem” – Smart Defense).
5. Kihívások Montenegró számára. Nyugat-balkáni országok az euroatlanti integráció útján.
6. Az arab változások. Mi következik?
7. Az európai biztonság és védelem újraélesztése, illetve ennek korlátai.
8. Generációváltás az USA-ban, szigorítások Európában.
(„Házasság” vagy „válság”?)
9. Válság utáni globális kormányzás. Ki uralkodik?

A panelek 3–5, 10–15 perces előadásokból álltak, amit vita és a hallgatóság kérdéseire adott válaszok követtek. A fő panelbeszélgetéseken kívül este 21.30 és éjfél között kisebb csoportokban szerveztek megbeszéléseket az alábbi témákban:

- biztonsági együttműködés a visegrádi országokban;
- Amerika békés évszázada: európai implikációk;
- Afganisztán 2014 után;
- az európai energia jövője;
- a Balkán és az EU: új realitások;
- az elmélettől a valóságig: kibertér és kiberbiztonság;
- Ukrajna együtt, vagy az EU és Oroszország között;
- NATO-partnerség és -bővítés.

A panelekben folyó munka áttekintése

Úgy vélem, hogy a biztonságpolitika iránt érdeklődők számára nem haszontalan a konferencián elhangzott néhány fontos gondolatot közzétenni (természetesen a teljesség igénye nélkül). Mivel nemcsak az fontos, hogy mi hangzott el, hanem az is, hogy ki mondta, ezért a szövegben feltüntetem a véleményalkotó nevét és beosztását.

Prágától Chicagóig és azt követően

Peter Burian, a Szlovák Külügyminisztérium államtitkára pontosította *Robert Fico* miniszterelnök azon kijelentését, hogy Szlovákia „készen áll a Szövetségi terhek viselésére” azzal a módosítással, hogy amennyiben „... az EU pénzügyi helyzete javul, komolyan elgondolkodunk azon, hogy a védelemre a NATO ajánlásokban megfogalmazott GDP két százalékát fordítsuk”.

Schneider, cseh külügyminiszter helyettes a regionális együttműködésben a Visegrádi Csoport növekvő szerepét emelte ki, hangsúlyozva ugyanakkor az Egyesült Államok globális jelenlétének jelentőségét, különös tekintettel Európára. Más résztvevőhöz hasonlóan ő is hangsúlyozta, hogy a visegrádi országokban a „pooling and sharing” elv nem lehet magyarázat a védelmi kiadások csökkentésére.

Németh Zsolt Magyarország NATO elkötelezettségét, a Visegrádi Együttműködés jelentőségét, a Nyugat-Balkán támogatását, az energia és kiberbiztonság fontosságát emelte ki. A lengyel külügyminiszter helyettes a NATO Stratégiai Konceptiójának fontosságáról, valamint a védelem két százalékos GDP-részesedéséről beszélt, azzal a megjegyzéssel, hogy a védelmi kiadások húsz százalékát fejlesztésre kell fordítani. Ezen a területen Észtországot, mint Lengyelország számára követendő példát jelölte meg.

Az európai gazdasági integráció: az Unió megmentése saját magától

A panel résztvevői kiemelték, hogy a gazdasági válság kapcsán az európai közvélemény tájékoztatása rossz. Példaként Görögországot említették, ahol az egyik nyilatkozatban azt lehet hallani, hogy támogatásra szorul, a másokban nem, majd cáfolják. Valójában nem mondják meg, hogy a helyzet mennyire komoly. Hogyan lehet ebben a helyzetben elvárni, hogy a lakosság elfogadja az intézkedéseket?

Nagy kérdés, de egyelőre válasz nélkül, hogyan fognak az európai országok reagálni a brüsszeli megszorításokra. Többen kiemelték az EU bizalmi válságát, *Korcsok* szlovák EU-képviselő azt a példát hozta fel, amikor Szlovákia bírálatot kapott, hogy nem akar anyagilag hozzájárulni egy nála gazdagabb EU-ország megsegítéséhez. Mára ez a jelenség már több EU-országban is megnyilvánul. Nem lehet megmagyarázni a lakosoknak, hogy miért is kell más ország részére pénzt átadni. A problémát ő fogalmazta meg azzal, hogy kijelentette: „*hogyan képes az EU a saját gondjainak megoldására, amit valójában ő okozott?*”

Európa jövője és a transzatlanti együttműködés

A témát a szlovák, szlovén és a horvát államfő fejtette ki. A szlovák államfő kiemelte, hogy mindhárom elnök jól érti a biztonság lényegét, hiszen élénken élnek még bennük a balkáni háború, illetve a biztonság hiánya emlékei. Nem felejthető az sem, hogy az EU eredetileg biztonsági projektként indult, választ adva a második világháború borzalmaira. Az EU küldetése – gazdasági jelentősége mellett – továbbra is az európai konfliktusok megelőzése. A NATO pedig úgy fogható fel, mint a jelzett projekt kiegészítője. Az euroövezet problémái biztonsági problémaként is felfoghatóak, amelyeket meg kell oldani. Az elnök – hasonlóan a Visegrádi Együttműködés többi résztvevőjéhez – hangsúlyozta a szervezet jelentőségét.

A szlovén államfő szerint vissza kell térni a múlt század első felének geostratégiai gondolataihoz és nagyon alaposan át kell gondolni, hogy milyen viszonyban legyen egymással a világ három nagy gazdasági és politikai egysége: az Egyesült Államok, az Európai Unió és Oroszország. Versengés? Kölcsönös féltreértés, bizalom hiánya vagy együttműködés? A három egység együttműködése nagyon

fontos, de a részletek kidolgozása nagyon nehéz. Szlovénia elnöke kiemelt jelentőségűnek tartja a NATO balkáni bővítését. A szíriai válság kezelését is fontosnak véli, amelyben viszont nehéz az eszközök meghatározása. Az EU pénzügyi stabilitásának megteremtésében a hosszú távú érdekek figyelembe vételét tartotta fontosnak.

A horvát elnök hangsúlyozta országa EU-csatlakozásának fontosságát, de azt is kiemelte, hogy mindez egy válság időszakában történik. A horvát példa szerinte azt jelzi, hogy a régió minden országa képes modern európai társadalommá válni és hozzájárulni az EU biztonságához, gazdasági fejlődéséhez és a demokráciához. A biztonság a hagyományos területek mellett számos egyéb tényezőtől is függ. Ezek közül kiemelte a fejlődést, a tudományt, a technológiát és a klímaváltozást. Kitért arra, hogy Horvátország szomszédjai közül Bosznia-Hercegovina még nem EU tag, vannak kihívások, de ezeket a diplomácia eszközeivel kell kezelni. Hangsúlyozta a NATO szerepét, a kihívásokat és kifejezte országa készségét a NATO támogatására.

*A NATO válasza a pénzügyi válságra
(Az „okos védelem”)*

Alexander Vershbow főtitkár-helyettes a jelenlegi helyzetet úgy értékelte, hogy az a NATO történetének legnagyobb kihívása. 2020-ra a világ a mainál nem lesz veszélyesebb, de valószínűleg kiszámíthatatlanabbá válik. Ez azt jelenti, hogy a jövő fenyegetéseit kezelni képes szervezetre van szükség, a jövő biztonsági környezetének alakítását pedig a közös értékek és érdekek mentén kell elvégezni. A líbiai küldetést a NATO történetében az első, európaiak által vezetett misszióként értékelte, kiemelve, hogy az USA logisztikai támogatása alapvető fontosságú volt. Az „okos védelem” arról szól, hogy a Szövetség közösen többet tud tenni, mint egyénileg, valamint képes annak kimunkálására, hogy mit tart meg és mit hagy el.

A panelben a cseh, a norvég védelmi miniszter, az Egyesült Államok NATO-nagykövete, valamint a NATO Átalakítási Parancsnokság (Norfolk) törzsfőnök-helyettese fejtette ki véleményét. A norvég miniszter hangsúlyozta, hogy az északi régió sikeres együttműködésének oka az országok között meglévő magas szintű bizalom, amit különböző szinteken teremtettek meg. Az „okos védelem” nemcsak azt jelenti, hogy új dolgokat kell vásárolni, hanem azt is, hogy a régieket új módon kell alkalmazni.

Vondra, cseh védelmi miniszter a Visegrádi Együttműködésről szólva kijelentette, hogy pénzügyi és katonai területen is sokat lehet tanulni az északi országoktól. Ugyanakkor nem szabad elfeledkezni a realitásokról. Országában a védelmi kiadásokat az elmúlt három évben 25 százalékkal csökkentették. Ilyen kiadáscsökkentés mellett teljesen irreális azt képzelni, hogy ezt a „okos védelemmel” kompenzálni lehet.

Az Egyesült Államok nagykövete esettanulmányként hivatkozott a líbiai beavatkozásra. Pozitív tényként emelte ki, hogy az európai szövetségesek vezették a műveleteket. Másik oldalról viszont az sem felejtendő el, hogy az Egyesült Államok támogatása nélkül ez nem lett volna megoldható. Az Egyesült Államok 72 óra alatt szétrombolta a líbiai légvédelmet, amire egyetlen európai ország sem lett volna képes; biztosította a műveletek vezetését és irányítását, amit az európaiak csak később tudtak átvenni; biztosította a célok meghatározását, a hírszerzést és a légi utántöltést.

A NATO számára nagy kihívás annak megteremtése, hogy alapvető képességekben ne csak egyetlen országtól függjön.

Pottenger admirális szerint a Transzformációs Parancsnokság számára az „okos védelem” lényegesen több mint fegyverek beszerzése. Több száz műhelyvitát folytattak a folyó projektek elemzéséről. Nemcsak a NATO, hanem a nemzetek prioritásait is figyelembe veszik, így megvalósul a kettős tervezés, hiszen a fő irányokat a NATO védelmi tervezési rendszere határozza meg.

Kihívások Montenegró számára.

Nyugat-balkáni országok az euroatlanti integráció útján

A panel két főszereplője Montenegró miniszterelnöke és az EU bővítési és szomszédságpolitikai biztosa volt. A montenegrói miniszterelnök kiemelte a nyugat-balkáni országok NATO-csatlakozásának fontosságát, hangsúlyozva, hogy az euró-atlanti közösség országainak nemcsak az események figyelésére, hanem a bővítés folytatására is figyelniük kellene. A NATO a békét és a stabilitást garantálja a Nyugat-Balkánon, de a béke és stabilitás a bővítés előfeltétele.

Füle bővítési biztos ironikusan jegyezte meg, hogy amíg egyes országoknál felmerül az EU, vagy legalábbis az euró övezet elhagyása, addig más országok a csatlakozásra várnak. Véleménye szerint a bővítés nem a probléma, hanem a megoldás része.

Az arab változások. Mi következik?

A téma a Globsec legnagyobb érdeklődést és egyben vitát kiváltó eseménye volt, amelyben vélemények, gyakran indulatok csaptak össze, főként izraeli és arab országok képviselői között. A panelt, amelyben részt vett a bolgár külügyminiszter, a Líbiai al Sadek Intézet igazgatója, *Tarek Osman* egyiptomi író és *Oded Eran* nagykövet, a tel-avivi Nemzetbiztonsági Tanulmányok Intézetének vezető kutatója, a brüsszeli Európa Tanulmányok Központjának vezetője moderálta. *Osman* szerint az arab világban az elmúlt két évszázadban három komoly változás, egyben törés következett be. Az első a külvilág, főként Európa felé irányuló nyitás, amelynek során az arab országok érzékelték óriási lemaradásukat és azt a következtetést vonták le, hogy sok mindent (oktatás, könyvkiadás stb.) át kell venniük. A kísérlet elbukott. Ezt követte az '50-es, a '60-as, és a '70-es évek arab nacionalizmusa. Ez nem az elit, hanem a középosztály és a katonák projektje volt, alapvetően egy alulról felfelé irányuló megközelítés. Ez sem járt sikerrel. Ezután jött a rendkívül eltérő jelenségeket mutató arab kapitalizmus. A három irányváltás lényegében sikertelenségek sorozata volt. Az elmúlt húsz évben ehhez járult egy óriási népszaporulat, aminek következménye a sok fiatal, akik örökölték az említett problémákat. Fontos annak a kiemelése is, hogy kialakult a magánszektor, amely kevés embert foglalkoztat, ugyanakkor függ az államtól. A körülmények megértéséhez nagyon fontos annak tudomásul vétele, hogy az arab változások nemcsak politikai, hanem szociális természetűek is.

Anas el Gomati, a Tripoli al Sadek Intézet igazgatója az iszlámizmus felemelkedéséről úgy vélekedett, hogy az arab országok egy sor elcsépett és irreleváns ismeretet

vettek át. A téma megértésében 9/11 óta nem fejlődtek, hanem inkább visszafejlődtek, legalábbis azon a területen, ami a civilizációk összecsapását illeti. Az iszlámizmus és a dzsihádzmus a modern kor terméke, gyökerei inkább a nyugati ideológiákban, a marxizmusban és legkevésbé a tradicionális Iszlámban vannak. Forradalmi élharcos eszméknek az Iszlámban nincsenek semmiféle gyökerei.

Mladenov, bolgár külügyminiszter szerint Európának már fel kellene hagynia az „arab tavasz” kifejezéssel. Ami ezekben az országokban történik az „ébredés és méltóság”. Az európaiak nem mutatnak megfelelő tiszteletet a változások iránt. Ezzel összefüggésben hivatkozott a hazájában, valamint a többi kelet- és közép-európai országban történt átmenetre és néhány nyugati országban tapasztalt elutasító magatartásra az átmenettel kapcsolatban. Európának nem kellene hátradőlnie és szemlélnie a történéseket, hanem segíteni ezeket az országokat, megérteni a változásokat, a sajátosságokat, nem pedig összemosni az országokat.

Oded Eran nagykövet, izraeli képviselő kifejtette, hogy országában óriási aggodalommal figyelik az eseményeket. A tavalyi év egyensúlya Izrael számára negatív, elveszített olyan nyugatbarát rendszereket, amelyek a biztonsági területen legalább nem konfrontáló politikát folytattak Izraellel szemben. Izrael és Egyiptom között hideg béke volt, de az legalább létezett. Az EU-nak stratégiát kellene kidolgoznia a jövőt illetően. A Közel-Keleten a romló gazdasági helyzet veszélyeit is fel kellene mérni. Az egyiptomi turizmust keményen érintik az események, Egyiptom és Jordánia között több alkalommal szabotálások zavarták meg a csővezeték működését. A veszélyt az jelenti, hogy lehet, hogy a régióban tíz százalékkal több a demokrácia, de ötven százalékkal kevesebb élelmiszer jut az asztalokra. Izraelnek figyelnie kell a törökországi kapcsolataira is, ami feltűnően megromlott, radikális javulással pedig belátható időn belül nem lehet számolni. Jeruzsálem oldaláról vizsgálva nem mellőzhető az iráni atomprogram sem. Egy szempontból viszont pozitív fejlemények is lehetnek: ha rezsimváltás lesz Szíriában, akkor az korlátozhatja az iráni törekvéseket, ami jó Izraelnek, és az arab világnak is.

Az európai biztonság és védelem újraélesztése, illetve ennek korlátai

A panel arra a kérdésre keresett választ, vajon hogyan lehet Európában kevesebb anyagi forrásból nagyobb biztonságot teremteni; támogatja-e a lakosság a védelemre költött összeg növelését a megszorítások idején; milyen kulturális különbségek vannak Európában.

Christian Schmidt, a német védelmi minisztérium parlamenti államtitkára szerint az elmúlt években két területen sikerült előrelépni: katonai területen együttműködés és integráció terén, politikai területen pedig annak megállapításában, hogy milyen kihívásokkal nézünk szembe. Az EU és a NATO között szükség van egymás tevékenységének kiegészítésére, a beszerzési és felhasználási (pooling and sharing) források növelésére.

Zbigniew Wlosowitz, lengyel védelmi miniszter helyettes úgy véli, hogy a legnagyobb kihívás a nemzetközi közösség kihívásaihoz való alkalmazkodás. „*Folyamatos kiigazítás, majd újra igazítás időszakát éljük*” – mondta. Nagy-Britannia és Franciaország ösztönző tényező, a „pooling and sharing” elv megvalósításához partnerre van

szükség és mindenkinek hozzá kell adnia valamit. „A folyamat elkezdődött, de csodákat ne várjunk” – hangsúlyozta a miniszter.

Nick Witney, az ET külpolitikai főmunkatársa szerint a folyamatokban jelentős véleménykülönbségek vannak. Valójában nem sok minden történik a „pooling and sharing” megvalósításában, de ugyanez tapasztalható az „okos védelem” megvalósításában is. A témának nagy figyelmet szentelnek, de a megvalósítás területén igen kevés történik, és ez tükröződik a védelem iránti elkötelezettségben is. Valamilyen eredménnyel nyilvánvalóan számolhatunk, de az nagyon szerény lesz. Oroszország nem jelent valós katonai fenyegetést, a térségen kívüli intervencióért az európai országokban nincs valódi lelkesedés. Természetesen nem tudjuk, hogy mi történhet, és fel kell készülni a legváratlanabbra is. Nem feledhetjük, hogy a katonai erő az államvezetés eszköze. Ha ezt mi, európaiak, magunkénak valljuk, akkor komolyan kell venni a védelmet is, sokkal komolyabban, mint ahogy ezt most tesszük.

Joseph Wood nyugállományú ezredes, a német Marshall Alapítvány vezetőkutatójának és Dick Cheney volt amerikai alelnök nemzetbiztonsági tanácsadójának értékelése szerint kevesebből nem lehet többet tenni. A reális világban kell élni. Bár ez Egyesült Államok az ismert körülmények miatt megerősödve került ki a második világháborúból, ügyelt arra, hogy fölényét meg is tartsa. Európa a háború utáni helyzete miatt más perspektívával rendelkezik, de véleménye szerint Európának koherens védelmi politikára van szüksége, és tudatában kell lennie annak, hogy amit védünk, azt meg kell védeni. Az utóbbi két évtized tapasztalatai szerint ez a meggyőződés hiányzik Európában. Az EU demokratikus deficitje és technokrata válaszai miatt úgy tűnik, hogy a demokratikus politikai kultúra és a közösségi támogatás hiánya tartós marad. A jövőt illetően nagy a bizalmatlanság és ez érezhető az Egyesült Államokban is.

*Generációváltás az USA-ban, szigorítások Európában.
(„Házasság” vagy „válság”?)*

A panel előadói arra keresték a választ, hogy lehet-e „házasság” az Egyesült Államok és Európa között a válság idején. Judy Dempsey, az International Herald Tribune rovatvezetője szerint a transzatlanti kapcsolatok, abban az értelemben, ahogy eddig ismertük, halottak. Ez azt követeli, hogy dönteni kell az új kapcsolatokról és nem csak a védelem területén.

Mikulaš Dzurinda volt szlovák külügyminiszter és miniszterelnök erősen cáfolta, hogy a transzatlanti kapcsolatok halottak lennének. „Nem hiszem, hogy lenne a NATO-nak jobb alternatívája” – mondta. A Szövetség értékei, amit meg kell őrizni, elfogadottak a transzatlanti térségen kívül is.

Schissler vezérőrnagy, az USA Európai Parancsnokságának tervező és politikai igazgatója, azt a véleményt képviselte, hogy a transzatlanti kapcsolatok nem halottak, nem is haldokolnak és még csak veszélyben sincsenek. A kapcsolatok különböző szinten működnek, beleértve a gazdaságit is. Ha az összes NATO-ország GDP-jét összeadnánk, ez a világ GDP-jének ötven százalékát tenné ki. A transzatlanti kapcsolatokat a közös értékek forrasztják össze.

Constanze Stelzenmüller, a német Marshall Központ főmunkatársa hozzászólásában azt vizsgálta, igaz-e, hogy a mai transzatlanti kapcsolatokban több az érdek, mint

az érték. Véleménye szerint mindkettő jelen volt a kapcsolatokban és nincs ez másképpen ma sem. Ma azonban a kapcsolatokban új realitások vannak, például eltérő képességek, és az, hogy az Egyesült Államok csökkenteni erőit Európában, annak köszönhető, hogy itt béke van. „Érthető az amerikaiak számára, hogy felnőttünk és kezünkbe vesszük saját sorsunk irányítását” – tette hozzá.

Bogdan Lucian Aurescu, a Román Külügyminisztérium stratégiai államtitkára arra emlékeztette a hallgatóságot, hogy a válság idején való szorosabb együttműködés már többször felmerült, beleértve a hidegháború időszakát. Így volt ez például a szuezi válság idején és 1956-os események alatt. Beszélt a generációváltásról az Egyesült Államok és Európa vezetésében, hangsúlyozva, hogy az új generációnak már nincs személyes élménye a második világháborúról.

Kurt Volker, a John Hopkins Egyetem Transzatlanti Kapcsolatok Központjának igazgatója arra kérte a hallgatóságot, hogy kísérik figyelemmel az Egyesült Államok és Európa vezetésének folyamatos változását. Rossz hangulat volt tapasztalható egészen *Reagan* elnökségéig, aminek *Margaret Thatcherrel* együtt vetettek véget, majd következett a *Bush*, a megint más felfogású *Clinton* és az újabb *Bush* időszak. A NATO bővítés a '90-es évek elején olyan volt, amiről senki sem akart beszélni, majd ezt egy fordulat követte. Ami ma más, az az események felgyorsulása, illetve a hatalom megosztása például Kínával. Az értékeket és az érdekeket nem kellene egymástól elválasztani.

*Válság utáni globális kormányzás.
Ki uralkodik?*

Az utolsó panel társszervezője a Bruegel Intézet és az Európai Ügyek Központja volt. *Ignazio Angeloni*, a Bruegel Intézet kormányzó testületének tanácsadója azt hangsúlyozta, hogy a globális kormányzás története nagyon rövid, lényegében az „erősek törvénye”. Csak a 19. század végén merült fel a globális kormányzás igénye, a Bretton Woods-i konferenciára hivatkozott a második világháborút követően. Ma annak vagyunk tanúi, hogy miként lehet a hatalmat gyakorlók és az új hatalmak közötti hatalmi egyensúlyt megteremteni. Az elmúlt évek új intézményi realitása a G-20 csoport.

Jim O'Neill, a Goldman Sachs Asset Management elnöke szerint három egymáshoz kapcsolható realitással találkozunk. Az egyik az, hogy a globális válságot sok politikacsináló nem értelmezi helyesen. A válság valójában nem globális. Ha valóban teljesen globális perspektívából szemléljük, akkor valóban a legnagyobb hanyatlást tapasztaljuk. Nyugati perspektívából ezt nem így látjuk. A másik összefüggés az, hogy a globális kormányzás struktúrája túlnyomó részt a második világháború utáni időszakra esik. A harmadik sajátosság pedig az, hogy ezek a struktúrák merevek és válságot követően jelentkeznek. A hozzászóló kiemelte, hogy a BRICS-országok² gazdasága együttesen nagyobb, mint az Egyesült Államok gazdasága. Megjegyezte, hogy a G-20 csoport a történések következménye, legalábbis ami a legitimitációt illeti.

2 Brazília, Oroszország, India, Kína és Dél-Afrika

Azonban a globális kormányzás hatékonyabb és legitimebb formájára lenne szükség, amit nem csak a nyugati országok ellenőriznek és uralnak. Ahhoz, hogy ez jól működjön, az EU-nak a globális kormányzás részévé kellene válnia és nem az egyes nagy országoknak, amint ez ma valójában történik.

Dimitri Szuszlov, a Moszkvai Kül- és Védelempolitikai Tanács kutatási igazgatója úgy vélekedett, hogy a témát inkább a nemzetközi kapcsolatok és nem a gazdaság oldaláról közelítené meg. Megkérdőjelezte azt a véleményt, amely szerint egy válság utáni helyzetben lennénk. Szerinte egy nagyon hosszú válság elején tartunk, amit nem biztos, hogy le tudunk győzni. Kiemelte, hogy „a 2008–2009-es pénzügyi válság csak súlyosbította és felgyorsította a világhelyzet alapvető problémáit, amelynek több összetevője van”. Ezekkel éveken és évtizedeken keresztül foglalkozni fogunk. Nem tudjuk, hogy mindez hová vezet. Válságban vannak a nemzetközi közösség államai, különösen az Egyesült Államok és Európa, azok az országok, amelyek a globális kormányzás intézményeit adják. Ezek az országok nagy bajban vannak, amihez hozzájárul egy Európa és Amerika közötti bizalmi válság is. Ehhez még hozzá kell adni magát a nemzetközi rendszert és annak kormányozhatóságát.

Liming Wang, a Dublini Egyetem Confucius Intézet igazgatója szerint a jelenlegi válság a múlt században kidolgozott válságkezelő stratégiák kudarca is. Az Egyesült Államok a 19. század végén megelőzte Nagy-Britanniát, de ötven évre volt szükség ahhoz, hogy a dollár globális pénzzé változzon. Ma még Kína az USA dollárt alkalmazza, ami az Egyesült Államok hatalmi monopóliumát biztosítja, de felmerül a kérdés, vajon a gazdasági változásokkal képes-e az Egyesült Államok monopolhelyzetének fenntartására? Wang a panel többi tagjához hasonlóan a G–20 országok gazdasági válsággal kapcsolatos szerepéről pozitívan foglalt állást, de megjegyezte, hogy a G–20 országok számos problémával küzdenek a válságkezelésben és abban, hogy globális irányító szervezetté váljanak. Értékelése szerint a jelenlegi válság felgyorsította a nyugati dominanciájú világ megváltozását oly módon, hogy a felnövekvő hatalmak nélkülözhetetlenné váljanak a kialakuló új világban.